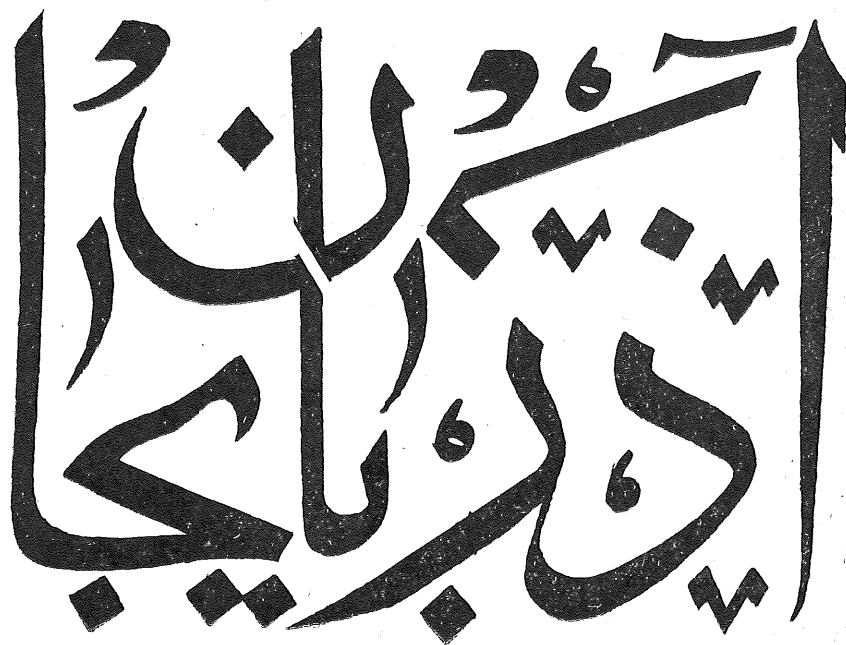

AZERBAIJAN

AZERBAIDJAN АЗЕРБАЙДЖАН ASERBAIDSCHAN

Azerbaycan Milli Birliđinin Organıdır

EDITOR: „AZERBAIJAN“

Munich 5, Rumfordstr. 34/3, Tel. 290660 Germany

Druck: Buchdruckerei «EINHEIT», München 56, Hofangerstr. 73

M U N I C H

3 üncü yıl

Subat 1953

Sayı 9

A Z E R B A Y C A N

AZERBAIDJAN

АЗЕРБАЙДЖАН

AZERBAIDSCHAN

Milliyetçilik

Milliyetçilik, bağımsız olan Vatanın, her sahada gelişmesi ve milletin refaha kavuşması için çalışmak; Memleket ve Milletin menfaatını şahsi menfaattan üstün tutmak; Vatan istilâya uğramışsa, her fedakârlığı gözönüne alarak, onu müstevli-den kurtarmağa çalışmak-demektir.

Milliyetçiliğin bir nevi de vardır: hayali!

Buraya mensub olanlar, istilâya uğramış olan Yurdun kurtuluşunu diler, şiir yazar, rüyada kılıç sallar, oturdukları sandaldan, Yurda doğru, cetvel ile, hayali bir hatt çizerler: dosdoğru!...

Fakat yürümezler ve yürüyemezler; zira imkânsızdır: hayâl! Bunların en çok sevdikleri şey tenkittir: en kolay şey! —Siyaset de ne demekmiş!... Beyaz rus grupları ile işbirliği yapmak, affedilmez, büyük bir hatadır! Bağımsızlık ülküsüne bir darbedir! Milliyetçi insanlar, hedefe doğru yürürlermiş: duvara çarpmamak için dahi, baş yana çevrilememiş!... Ve yahutta hiç yürümemeli, karışmamalı, oturmalı ve beklemeliymiş: Yurtdakiler orada, bizler de burada...

İnşallah, kendi kendine olur....

Milliyetçiliğin bir başka nevi daha vardır; umumiyetle buna sözde-milliyetçilik denilmektedir. Mamafih, halk ağzında, daha uygun adı vardır: midencilik!

Anlaşıyorki, burada: Vatan ve Millet mevhumlarında mukaddesat aramak abestir; şahsi menfaatlara ulaşabilmek için; sırf bir perde bu laflar...

Buraya mensub olan "vatanperverler" için: milli tesanüde darbe vurmak, milli birliği dağıtmak, Vatan mücahidlerine leke

sürmek, düşmana teslim etmiş oldukları, Vatanı kurtarmak için çırpınanlara, hiç utanmadan, kendilerine daha çok yakışan, "hain" damgasını vurmak, ya cehaletlerinden ileri gelen, yahut da şüpheli maksatlarla yazdıkları yazılarla, kızıl ah-
tapota Türk köylerini imha etmek için fırsat vermek,- birer başarı sayılır . . .

Bunlarda utanma hissi yoktur; yalanı, kızarmadan söyleyebilirler. Herhangi bir yabancı memleketten (verenin rengine, maksadına bakılmaksızın), bedava çörek veya "milli dava için" akça almak imkânı zuhur etti mi, şeyh efendi üç kişi çağırır: "Merkez" meydana gelir . . . Üç rakamının arkasına (sıfırın hiç olduğu gözönünde tutularak) dört sıfır konduruldu mu, derhal harice, dergiye bir haber:

"Otuz bin kişiden müteşekkil, „Merkez“ toplanmış ve "tek" sesle Flankes hazretlerini hemen Merkez, Reis seçmiştir.

Bütün hayatı boyunca, ilk plana geçmek için, durmadan yüzünü değiştiren bu zatlar, Memleketimiz ve Türklüğümüz için yalnız bir kargaşalık (teşevvüş) menbai olduğu, herkes için aşıkârdır.

İşte, bu da, kendine mahsus, bir "milliyetçilik":

Midecilik nevinden!

Dr. A. Alpaut

Üzeyir Hacıbeyli „Leyli-Mecnun“ Operasının 45 ci yıldönümüne ithaf ediyorum

Yazan: Mecid Musazade

Ölmez bestekârın göğüsleri kabartan bu eseri imdiye kadar 40 dile tercüme edilmiştir. "Arşın Mal Alan", Tehran, Paris, Kahire, İstanbul, London, Berlin, New York, 1) Boston, ve dünyanın bunlara benzer bir sıra daha başka büyük şehirlerinde eşsiz bir muvaffakiyet elde etmiştir. "Arşın Mal Alan" imdiye kadar muhtelif varyasyonlarda üç defa filme alınmıştır.

Zülfügar Hacıbeyli de kardeşinin temelini koyduğu opera ve operet tarihine "Aşık Karib" adlı opera ve "Elli Yaşında Oğlan" 2) adlı opereti ile dahil olmuş ve Azerbaycan musiki tarihinin son 45 yıllık devrinde çok kıymetli hizmetlerde bulunmuştur.

III

Üzeyir Hacıbeyli yalnız bestekâr olmakla kalmamıştır. O, bir de mükemmel ve istedadlı bir dramaturgdur. Merhum bestekâr gerek operalarının ve gerekse de operetlerinin librettolarını bizzat kendisi yazmıştır.

O, ele aldığı mevzuları sanatına ayırdığı bir sevgi ile işlediğinden, bütün tipleri olduğu gibi canlandırmakta büyük bir meharret göstermiştir. Bu sahada Zülfügar Hacıbeyli de

1) Oğlan-genc

2) Bey-burada evlenen erkeği ifade edir.

kardeşinden geri kalmamıştır. Her iki bestekâr yarattıkları tezathlı tiplerle eserlerine çok büyük bir süs vermişlerdir.

“Aşık Karib“ operasında, Aşık Karibe karşı Şah Veledi ve aynı eserde yine Aşık Karibe karşı, Aşık Veli, Güloglana karşı caycı, “Köroğlu“ operasında Köroğluya karşı Kece Hamze, hanın beceriksiz vezirlerine karşı zeki ve hazırcevap telhek tipleri, dikkate şayan bir ustalıklı işlenmiş ve bu tipler biri birini tamamlamışlardır.

“O olmasın bu olsun“ adlı musiki komedyasında, beyin¹⁾ hamamlanması ve gerekse “Arşın Mal Alan“ 'da Yeterle Velinin sevişmesi eserin yazılma devrinin hayatına çok karakteristik, real ve nümunevi sahnelerdir. “Köroğlu“ operasında Cenlibel sahnesi, Aşık Karib'de âşiklerin müsabakası, Azerbaycan milli halk hayatının en canlı anlarından biridir. Bu sahneler tabii surette işlendiğinden, çok realdir. Bu sahneler ölmezdir.

Bu sahneleri seyreden tamaşaçılara öyle geliyorki, bu hadiseleri güya onların bizzat kendileri yaşıyorlarmış. Bu hadiseler tamaşaçıların tasavvurlarında ömür boyu bozulmaz bir iz bırakıyor.

Üzeyir ve gerekse Zülfügar Hacıbeyli, sevgi bakımından da eserlerinde karşılıklarına koydukları maksat ve gayeleri yenebilmişlerdir.

“Köroğlu“ operasında sevgisine, aşkine sadık kalan meta-netli Nigâr ve “Aşık Karib“ 'de ise sevgilisinin hicranı ve aşkıyle yanan, fakat babasının hökmüne karşı isyan etmiyen Şah Senem, aynı aşk kalibinden çıkmış iki ekiz kardeşdir.

Her iki bestekâr opera ve operetlerini besteledikleri zaman çok zor ve mesul bir problem karşısında durmuşlardır. Her iki kompozitör, onları muhtelif kulaklarla dinleyen, ayrı ayrı gözlerle tamaşa eden ve ayrı ayrı zihniyetle anlayan tamaşaçıların musiki sahesindeki zevklerini sarfnazar etmemeliydiler. Onlar öyle eserler yaratmalıydılar ki, bu eserler hem mukamat sevenleri, hem halk mahnılarını dinlemekten hezz duyanları ve hem de asri musikiden ilham duyanları tatmin etmeliydiler. Her iki bestekâr bu iki zor problemi büyük bir başarı ile gözbebilmişlerdi.

1) Bey-burada evlene erkek ittade edir.

Bilhassa “Köroğlu“nu takib eden bir tamaşaçı, burada gerble şarkı birleştiren onları, daha açık söyleyecek olursak, Azerbaycan dahilerinin tahminen yüz yıl bundan evvel bir şiar olarak ortaya attıkları esrileşme prensibini her an göre bilir. “Köroğlu“ operasının üvertürü ve üçüncü perdeye giriş parçası bu esrileşmeye en canlı bir nümunedir. “Köroğlu“ 'nun üvertüründeki yekparelik debdebe, ahekdârlık ve kuvvet, her bir Azerinin, her bir Türkün ve her bir Müslümanın iftiharlandıra bilecek modern musiki parçalarıdır. Bunların heresi kendiliğinde ayrıca bir eserdir.

IV

Moskvanın gösterişleri ile Azerbaycanda ağalık eden parti-propagandistleri bestekârların da yalnız sovetleşme devrinden sonra, istedadlarını meydana çıkarmağa fırsat bulduklarını, onlar için dünyanın hiç bir yerinde mevcut olmıyan imkânların yarandığını iddia etmektedirler. Bu zaviyeden bakan komunist propagandistler, Üzeyir Hacıbeylinin de „inkilab“ dan (?) sonra böyle bir imkâna kavuştuğunu ileri sürürler. Bu da kifayet değilmış, Üzeyir Hacıbeyli hele bir de ilhamını yalnız sovyet devrinden alıyormuş. Tarihi altüst eden bu korkunc tutukuşuları, Azerbaycan musiki sanâtının terekkesinin sebeplerini ruslarla “Kardeşleşmek“ 'de ve “ölmez“ rus bestekârlarının Azerbaycan bestekârlarına gösterdikleri “yakın tesir“ de arıyorlar. Bilhassa son yıllarda her şeyi “büyük rus kardeşliyiine“ bağlayan sovyet propagandası, hanların, beylerin, ve ruhaniyetin, Azerbaycan musikisini geri bırakmağa çalıştıklarını isbat etmeye ve hatta, onların Azerbaycan musikisini mehv etmeye kalkdıklarını “deliller“ 'le isbata kalkışmaktan da usanmıyor.

Lakin, sovyet tecrübelerini bizzat yaşadığımızdan ve onun dözülmezliğini gözlerimizle gördüyümüzden, bizim bu haktaki fikrimiz bambaşkadır. Bizim kanaatımız, sovyet iddialarının tam aksinedir. Azerbaycandaki kommunist, efendilerin bu uydurulmuş iddialarını ifşa etmek, onun yalanlarını meydana koymak için, tek bir keyfiyeti kaydetmek, zannımızca yeter.

Küçük musiki parçalarını çıktıktan sonra, Üzeyir Hacıbeyli yaratıcılığının ilk 8 yılı erzinde, yani, sovyetlerin halen kokusu bele gelmiyen 1907 ve 1915 ci yıllar arasında, hem de çar irtica-

sının, Stolipin takiplerinin korkunc senelerinde 5 opera ve 3 operet yazmıştır. Bir halde ki, 28 yılı sovyet kuruluşu altında olmak şartıyla, ondan sonraki 33 sene erzinde tek bir "Köroglu" operasını yazmıştır. İş böyle iken, bes sovyet propagandasının iddiası nerede kaldı? Sovyet hesabına kalsaydı, merhum bestekâr en azı hiç olmasza 15-20 opera ve operet yazmalıydı.

Üzeyir Hacıbeylinin 1937 ci yılda bestelediği "Köroglu" operası, deyil yalnız kompozitör'ün yaratıcılık faaliyetinin, aynı zamanda Azerbaycan operaçılığının başındaki tacın incisidir. O, bu eseri ile muasır Azerbaycan operasını ve çağdaş Azerbaycan musikisini en yüksek zirvesine kaldırmıştır. Bu opera biçmiş ve istedadlı bir garb bestekârının kaleminden çıkan operalarla mukayise edile ve eş tutula biler.

Böyle bir operanın bir veya iki yılı değil, bir kac yıl semereli ve feal bir yaratıcılığın mahsulu olduğunu, tabii, inkâr etmek fikrinde değiliz. Fakat, Üzeyir Hacıbeyli gibi çalışkan ve yorulmak bilmiyen bir bestekârın sovyet kuruluşu altında gecen 18 yıl erzinde tek bir opera yazması hakikaten çok azdır.

Tam sanât eseri olan "Köroglu" operasının, 18 yıla yazıldığını da bir an için kabul edelim. O zaman, bes "Köroglu" nun temsil edildiği günden sonra gecen 11 yıl nasıl? Merhum bestekâr bu 11yılı çalışmamış mıydı? "Köroglu" gibi şaheseri yazan bir bestekârın, ondan daha kuvvetlisini besteliyebilmeyeceyine hökm vermek, büyük bestekârın necib ruhunu ağrıtmak ve ona karşı en büyük edaletsizlik olardı. O, "Köroglu" dan daha kuvvetli eserler besteliyip muasır Azerbaycan musiki hazinesine kıymetli inciler biraka bilerdi.

Buna sovyet hakimiyeti ve bolşevik partisi yol vermedi. Merhum bestekâr bir taraftan: yeni bir opera veya operet yazmak isteseydi, O, bu defa muhakkak, sovyet mevzuundan bahsetmeli idi. yoksa, O, da bolşevizmin merhemetsizliğine kurban gidebilirdi. Bolşeviklerin fikrine göre, O, eski mevzudan kifayet kadar yazmıştı. İmdi növbet sovyet hayatının idi.

Bilhassa 1937 ve 1938 ci yıllar „temizlemeleri“ başa çatıldıktan sonra, bolşevik vebasından canını kurtaran edip, şair, bestekârlar, sovyet mevzuundan, daha doğrusu, Stalin, Lenin, kolhoz, pamuk, stahanovçuluk ve saireden bahs etmeli, beşeriyeti mahve mahkûm eden kommunist kuruluşuna, efsaneler

uydurmali bu menfur cesareti göklerin tam yüksekliğine kaldırmalı idi.

Bir sıra küçük musiki parçalarını çıktıktan sonra Üzeyir Hacıbeyli böyle bir bestekârlığa alçalmaktansa, vefat ettiği güne kadar, tam 11 yıl susmayı tercih etmek zorunda kalmıştır.

Diğer taraftan sovyet hükümeti Üzeyir Hacıbeylinin adından ve efkâriumumiye arasındaki nüfuzundan sui-i-stimal etmek maksadı ile, onu heddinden artık „ictimai“ işle yüklemiştir. 1937 ci yıldan beri SSRI Ali Sovyetinin mebusu olmak, üstelik bir de, eser yazmak, bir birine taban tabana zıt olan halardır.

Buna göre, O, „Azerbaycan çöllerinde“, „Tenteneli marş“, İranın büyük şairi Firdusi'nin doğumunun binyıllığına hasr ettiği musiki parçaları ve bundan başka bir kaç mustakil parçalar bestelemekle kiyafetlenmek zorunda kalmıştır. Bu sebebdendir ki, muasır Azerbaycan musikisinin, operasının ve operetinin binevresini kuran kompozitörün kendi üzerinde çalışmak ve eser yazmak için bir an vakti kalmamıştı.

V

Üzeyir Hacıbeyli yalnız operalar, operetler, serbest musiki parçaları ve eserlerine librettolar yazmakla kiyafetlenmemiştir. Çağdaş Azerbaycan musikisi, güzel sanat ve Azerbaycan tarihinde onun bir sıra daha başka değerli hizmetleri vardır. O, yaratıcılıktan doymadan dünyaya göz yumacağını bilirdi. Buna göre, kendisine halefler, muavinler, onun başladığı işi sona çattıranlar ve talebeler hazırlamak için geceli gündüzlü çalışmak zorunda idi.

Bu maksatla, üstad, 1922 ci yılda Azerbaycanda ilk defa musiki mektebinin binevresini atmış ve burada Azerbaycan halk musiki şubesini yaratmıştı. O, burada Türk ve İslam aleminin musiki tarihinde ilk defa olarak, kâman'ı nota ile çaldırılmıştır. Ü. Hacıbeylinin tohumunu sancdığı bu mekteb, bu gün onun ismini iftiharla taşıyan Azerbaycan Devlet Konservatuarına çevrilmiştir. Tam vefat ettiği güne kadar idare ettiği bu okul, banisinin uzun yıllardan beri ona serfettiği zahmetli

emeğin ilk meyvesini vermiş ve Bülbül, H. Sarablı, Hacıbababeyli, Şevket Hanım gibi yıldızlar, 22 yaşındaiken vefat eden istedadlı A. Zeynalli, Afrasyab-Bedelbeyli, Sey Rüstem, Niya-zi, Cingiz, Kara Karayev, Hacızade, Emirov gibi genc kompozitörler ve Eşref Hasanov, İsrafilzade gibi istedadlı driyorlar yetiştirmiştir.

Azerbaycan Radio Komitesinin musiki şubesini de merhum Ü. Hacıbeyli teşkil etmiş ve uzun yıllar boyu onu idare etmiştir.

Azerbaycan milli kora'sının da doğuşu Üzeyir Hacıbeylinin ölmez adı ile merbuttur. O, Azerbaycanda ilk defa olarak 4 ses-ten mürekkeb 200 kişilik bir kora teşkil etmiş ve uzun seneler boyu serf ettiyi emek sayesinde, onu Sovet Ittifakında en mükemmel kora'lardan birine çevire bilmıştır. 20 inci asrın tam evvellerine kadar tek sesle ifa edilen Azerbaycan mukamatlarını çok sesli kora'ya çevirmenin nekadar büyük bir gayret bahasına mal olduğunu tasavvur etmek zor değildir. İdealına ve karşıya koyduğu gayeye sadık kalan bestekâr, bu sahade de isteğine nail olmuş ve şayani dikkat başarılar kazanmıştır.

Üzeyir Hacıbeyli, 1931 ci yılda birinci defa olarak, Azerbaycan halk musiki aletlerinden mürekkeb notalı orkestre yaratmıştır. O, Azerbaycan halk mahnılarını bu orkestre uygunlaştırarak, onların notalarını da bizzat kendisi yazmıştır.

Kamer Hanım Almaszadenin idaresi altındaki Azerbaycan halk oyun (balet) heyeti de doğuluşunu Üzeyir Hacıbeyliye borcludur. O, bu sahade Kamer Hanıma yakından yardım etmiş, değerli tavsiyelerini, bedii alandaki bilgisini onun hizmetine vermekten geri durmamıştır.

Üzeyir Hacıbeyli çağdaş Azerbaycan musikisinin babası hesab edildiyinden, Azerbaycan musiki tarihi, bir hizmeti için de ona minnettardır. Bu da onun Azerbaycan halk musiki aletlerini, ilk defa semfonik orkestre dahil etmek hizmetidir. Bu büyük sanatkâr Azerbaycan halk musiki aletlerinin heresine özüne göre yer vermekte çok önemli bir muvaffakiyet kazanmıştır.

„Köroglu“ operasının Cenlibel sahnesinde Azerbaycan Devlet Operasının semfonik orkestrinde, bu halk musiki aletlerinin hepsini dinletmiş ve Cenlibel cengi çalınırken, deyil yalnız tamaşa salonu, hem de koskoca opera binası bu gür ahenk altında tirim-tirim titremiştir.

Nihayet bunların hamısından başka, Üzeyir Hacıbeyli bir de görkemli musiki tetkikatçısıdır. 1945 de, O, „Azerbaycan Halk Musikisinin esasları“ adlı eserini yazmakla, Azerbaycan musiki elminin hazinesine çok kıymetli bir hal daha ilave etmiştir. Bu eserinde, O, Azerbaycan musiki tarihinin hülaselerini vermiştir. Bundan başka bir sıra risalelerden ilave, 1938 de „Köroglu“ adlı kitabını yazmıştır.

Üzeyir Hacıbeyli hayatının son günlerinde „Feyruz“ adlı yeni bir operanın üzerinde çalışmaktaymış Ne yazık ki, talih ona aman vermedi. Binasını koyduğu bir ehamı başa kadar inşa etmeden gözlerini yumdu.

Üzeyir Hacıbeylinin Azerbaycan tarihindeki mevki çok büyüktür. Üstad Nizami aşk romantizminin, Fuzuli gazel ve lirizmin, M. F. Ahuntzadedramaturgluğun, H. Zerdabi Azerbaycan matbuatının, Üzeyir Hacıbeyli de, Azerbaycan operasının ve çağdaş musiki tarihimizin büyük babasıdır.

VI

Gözlerini yumarak Moskvanın kör zurnasını pileyen sovyet propagandistleri, bu deyerli bestekârın yaradıcılığını „kiymetlendirirken“, Onu “formaca mili, mezmunca sosyalist“ adlandırmaktan da geri durmamışlardır. Bu kör aletin, böyle bir iddiada bulunması, Azerbaycanın bu eşsiz sanatkârına iftiradır. Onun bütün eserleri hem formaca ve hem de mezmunca millidir. Üzeyir Hacıbeyli kommunizme yabancıdır. Onun kalbi yalnız milli ruhla çırpınmış ve aynı ruhla da dayanmıştır.

Gerek Üzeyir Hacıbeyli ve gerekse de onun miyanından olan sanat hadimlerimiz, hakiki kıymetlerini yalnız ve yalnız Mustakil Azerbaycanda bulabileceklerdir. Kadirşinaz halkımız yalnız milli hakimiyetine kavuştuktan, çalınmış istiklalını tekrar ele aldıktan sonra, değerli evladlarına gökleri yırtan abideler dikeldecektir.

“Leyli ve Mecnun“ operasınının 45 yıllığına hasr ettiğimiz yazımıza, yüreklerimizi kurrelendiren, gönüllerimizi ferehlendiren göğüslerimizi kabartan ve kafalarımızı dikelden bu eşsiz bestekârımıza, bir ağızdan rahmet okumakla son verelim.

Mecid Musazade

Amerikanın yardımı Sovyetleri kaçınılmaz ölümden kurtardı

Harb başlanğıcında milyonlarca esirler, Sovyet İttifakı halklarının komünizme karşı beslediğı nefreti bütün çıplaklığı ile gösterdi. 1941 inci yılın Kasımına doğru bütün cephele bozulmuş idi. Her kes ve her şey Doğuya doğru kaçmakta idi. Dört-beş ayın içerisinde Kreml, 70 milyon ehalini içerisinde alan bütün sanayi illerini kayb etmişti.

Onun bütün harbi sanayisi felce uğramıştı. Kaçınılmaz felaketten, Sovyetleri Amerikanın yardımı kurtardı. Bu yardım olmasaydı 1942 inci yılda Stalin Alman derbelerine devam edebilmezdi. Amerikan topları, teyyareleri, mitralyozları, harbi teçhizatı ve yiyecek maddeleri Almanların Stalingrad cephesinde meğlubiyetini sağladı 4 Ekim 1941 de, Stalin, Prezident Ruzvelte gönderdiği mektupta şunları yazırdı: "Sovyet İttifakına yardım etmeğe razı olduğunuzu Sovet hükümeti derin şükranları ile öğrendi."

Sovet İttifakına Amerika Birleşmiş Ştatları yardım olarak: 7056 tank; 14,834 teyyare; 131,633 mitralyoz; 8.218 hava def'i topu; 345,735 tonn patlayıcı madde, 427,386 "Cip" ve başka tip otomobiller; 4 milyon 5 yüz bin tonn yiyecek maddeleri; 11,155 vagon; 1981 lokomotif; 2 milyon 8 yüz bin ton polad; 1 milyon 541,700 çift ayakkabı; 96,203. 7 yüz metre pamuklu ve 56,236 5 yüz metre yünlü kumaş; 1.647.000 dolarlık düğmeler; 2 milyon 6 yüz bin tonn petrol; 672 vapur veimiştir.

Amerika yardımının umumi miktarı 11 milyar doları aşmıştır. Harbden sonra UNRRA vasıtası ile Sovetlere, 110 milyon dolarlık yardım verilmiştir.

Bu devirde, Amerikanın yardımı bol keseden aşdığı vakıta, Kreml Amerika Birleşmiş Ştatları önünde diz çökerek yürüyordu. Hür Dünya'ya yaranarak Kreml Kominterni lağv etti, din azadlığı ilan etti, patrikler, müftiler meydana çıkardı.

Demokratik memleketlerde ebedi olarak dostluk, kardeşlik ve sülh içinde yaşıyacağımı vad etti. Lakin, muharibe biter bitmez, yeni halkları istibdadının altına alan, büyük territoriler zapt eden Sovetler, maskeni atıp murdar yüzlerini açıkca gösterdiler.

1947 yılında Komintern, "Kominform" adı altında canlandı, onun dağıdıcı emellerine, halklarımızın hayatı hesabına milliyardlar sarf olunur. Utanmadan ve kızarmadan, Politbüro Almanya üzerindeki galibiyeti büsbütün özüne mal eyledi. Batı müttefiklerin büyük rolünden asla bahs edilmiyor. Hatta, Batı müttefikleri, Kızıl Ordunun muvaffakiyetlerine manicilik türeten bir faktor olarak gösterilir.

Halbuki, Sovet İttifakı Amerika'ya olan muaazam borcunun ufacık bir hissesini bile ödemek istemiyor. Hiç olmasa vapurları, senayi teçhizatını ve sekkiz yüz milyon doları geri vereydi! Sovet hükümetinin bu hat hareketi bir hainlik bir çapulculuk değil mi? Bu Amerikan yardımını bugün de, Sovet senayisini ve harbi kuvvesini möhkemletmektedir.

Bütün bu hainlik yetmiyormuş gibi, hele üstelik olarak Kreml Amerika Birleşmiş Ştatları aleyhine halklara kin-aşılایıcı amansız bir propaganda da yürütüyor.

Amerikaya karşı kin çocuklara bile aşıyorlar. Bu propağanda, Amerika Birleşmiş Devletlerini Rusya ve rusların ezeli düşmanı olarak göstermektedir. Amerika Birleşmiş Devletleri bütün Kafkasyanın ve bilhassa Azarbaycanın çoktan beri düşmanıymış. Şimdi bizim tarihçilerimize emr olunmuş ki: 1919-20 yıllarda, Amerikanın, Azerbaycan'da iktisadi müdahalesinin ve buna bağlı olan bütün Kafkasyayı istila niyeti ile hazırladığı geniş siyasi ve herbi planlarının suya düşmesini ifşa etsinler.

Kıyası, halklarımıza Amerika Birleşmiş Ştatlarına karşı kin aşılamakta ve Amerika'yı çamurlamakta Sovetlerin antiamerikan propağandası, her zamanki Sovet heyasızlığının bütün sınırlarını aşmış.

Bu heyasızlık son merhalesine, partinin 19-ncu kurultayında çıkmış Malenkovdan başlayarak bütün kurultay nümayendeleri

ve "Kardaş kommunist partilerinin" yâni Sovetlerin beşinci kollarının başçalarına kadar Sovetlere has olan canilikle, hiylekârlıkla, barbarlıkla Amerikani itham etmişler.

Kremlini böyle çıldırtan nedir? Amerika Birleşmiş Ştatları: Sovet istibdadının hür memleketler üzerinde hükm sürmesine mâni oldu, Amerika Birleşmiş Ştatları hürriyet ve demokrasi dünyasının başına geçerek kommunist tecavüzkârlığını durdurdu. Amerika Birleşmiş Ştatları halkı, bizim halkların dostu olduğundan halkımızın Sovet esirliğinden kurtarıp hürriyete kavuşmasını candan istiyor.

Kreml çıldırıyor, çünkü, Amerika halkı Antibolşevik Mücadele Amerikan Komitesini yaratmış. Bu komite mücadelesini: "Hamıyı kurtarmak, hamıya azadlık şuarı altında yürütüyor.

Vatanımızın bağımsızlığı uğrunda savaşını devam ettiren Azerbaycan Milli Birliği Amerikan Komitesi ile en sıkı iş ve savaş birliği kurmuş. Bu, da dünya hürriyeti için giden savaşta Sovet mahkûmu milletlerle hür milletler arasında yaratılmakta olan ittifakın temelidir.

Sovyet despotları öz ölümlerini bu ittifakta görüyorlar.

Beşir Alizade

Dr. Alpaut

Kızıl Ahtapot

III

Üniformalı polis teşkilâtından başka, bir de bu memleketlerde sivil gizli polis ordusu mevcuttur; bunların da arkasından, maaşlı veya maaşsız hafiyeler gelirler. Meselâ: peyk devletlerde garson veya kapıcı olarak çalışan herkes, mutlak her akşam gizli polis teşkilâtına "işe yarar malûmat" vermelidir. Aksi takdirde işine nihayet verilir.

1950 yılında Çekoslovakya gümrük memurlarına, rejime olan sadakatlarını, hiç olmazsa her ay bir haini ele vermekle, isbat etmeleri emri verilmişti. 1951 yılında ise ortaya: "Daha fazla ihbar ediniz- böylelikle siz dünya barışına hizmet etmiş olursunuz"-atılmıştı. Bunu müteakip, gümrük memurlarına: "Her ay ihbar edeceklerinizin sayısını üçe çıkarmalısınız"-diye yeni bir emir verilmişti. Bu yönde az başarı gösterenler ise "uyuşuk adam"-diye damgalandırılıyordu. Netice feci... gümrük memuru da, başka bir suçsuzun canı pahasına dahi olsa, yaşamak ister.

Gümrük memurları gibi, otel, idarecileri, de kapıcılar, postacılar, biletçiler, kondüktörler v. s. ler de ihbar etmekle mükelleftirler. Birçok hafiyeler de kommunist çocuklardan ibarettir; bunları sevmeden de koyu taassubdur. Hafilerin birçoğu da yaradılışları itibiriyle hafiye ruhludurlar; bunlar küçük bir menfaat karşılığı olarak, suçsuz insanları lekelemeğe, herkesi ihbar etmeğe hazır, aşağı insanlardır. Bu kimseleri de zaten, anormal birşey olan, kommunist rejimi türetmiştir. Kızıl-Moskofun girdiği her yerde, bu nevi hafiyeler, çöplükde haşarat türer gibi meydana geimektedirler.

Birgün Bükreşte, şilteler giymiş dilenci bir kadın, tramvayda bir subaya elini uzatarak; yardım etmesini dileyor. Kadın-

cağazın haline acıyan subay, kendisine bir miktar para veriyor ve: "Sabreyle, İnşallah iyi olur"-sözleriyle de kadını teskin etmeğe çalışıyor. Bunun üzerine, ilk durakta kadın polis memurunu tramvaya davet ederek, subayı reşim düşmanı olarak, ihbar ediyor. Bittabii subay, rejime karşı sözler sarfettiğinden dolayı, derhal tevkif ediliyor.

Kızıl ahtapotun yaman bir taktiğidir: halkı terrör ve dehşet içinde yaşatıp, daimi tehdid havasını heran muhafaza etmek. Böylece de her yerde, herkese, yanlış adım atılmanın neye mal olacağı telkin ediliyor. Hiçkimse, hattâ körükörüne itaat eden, partili komünist dahi, kendini selâmette görmüyor.

Parti ile polis herkesi tanımalı ve her küçük olaydan ilahi haberi olmalıdır. Herkes, nereye gittiğinin, ne söylediğinin bilindiğini, her zaman gözaltında bulundurulduğunu iyice idrak etmelidir.

Elde edilen sarıh bilgiler, demirperde arkasında bulunan memleketlerde bugün en aşağı bir düzine hususi gizli-polis okullarının bulunduğunu teyit etmektedir. Kızıl ahtapot teşkilâtlarının hepsinde de olduğu gibi, bunlarda da ihtisasa büyük önem verilmektedir. Meselâ: Prag şehrine yakın Repi'de bulunan okulda, rusların en fazla önem verdikleri, kız-hafiyeler, M.V.D. mütehassısları tarafından yetiştirilmektedir. Bu okula yalnız güzel kızlar kabul edilirler.

Sofyada bulunan aynı nevi okulda, yalnız sanayi casusları yetiştirilirler. Debrçin'de ise, Macaristanın AVO teşkilâtına mensub, tethişçi birlikleri hazırlayan polis okulu mevcuttur.

Emniyet teşkilâtı amirlerinin çoğunu 20-30 yaşlarında, genç komünistler teşkil ederler; bunlar, partilerice kendilerine itimad edilebilecek kimselerdir.

Mecburi iş kamplarında, hapishanelerde müdürlük yapanlar en kötü ruhlu, gaddar, mutaasib genç komünistlerden seçilirler. Umumiyetle bunların tahsil idarecileri pek aşağıdır; işçilere ve mahpuslara müthiş işkenceler yapmak ihtisasında ise, büyük başarı gösterirler.

Milli emniyet ve gizli polis teşkilâtına girme hevesi çok büyüktür. Bu memurlar, diğerlerine nisbetle, daha üstün haklara

maliktirler; bundan başka, aynı derecedeki diğer devlet memurlarından daha üstün maaş almaktadırlar.

Polis teşkilâtına mensub yüksek rütbeli subaylar; parti ileri gelenleri gibi, ev, mücevherat ve hattâ hususi villa (sayfiye) sahibidirler. Vaktiyle bu evler, villalar "sınıf düşmanlarından" zorla alınmıştı.

Peyk devletlerde, halk tarafından "Moskoflu" diye adlanan ve hususi tarzda Moskofta yetiştirilen kızıl-uşaklar dahi, başbakanlık, bakanlık, general ve bunlara benzer en yüksek vazifelerin başına getirildikleri halde, etrafları her zaman M. V. D. adamları tarafından çevrili bulunmaktadır. Alınan bu sıkı tertibatlar, sözde bu şahsiyetleri suikastten korunmak içindir, hakikatte ise bunlar kızıl ahtapotun "tutsaklarıdır". Bu zavallı insanlar Moskofun "köle devletler" sisteminin en büyük zaferini teşkil ederler. Meselâ: Kremlin ihtimadını kazanmış bulunan Macaristan K. P. başkanı Matyas Rakosi'nin yerli sekreterleri, ansızın 1 gecede kaldırıldılar ve yerlerine Moskoftan gönderilmiş, etrafını geceli-gündüzlü gölge gibi saran, "hususî sekreterler" gectiler. Bunlar, Macaristanın en büyük kommunistinin her adımını, ona gelenleri veya kendisinin ziyaret ettiği kimseleri daimi kontrolleri altında tutuyorlar.

Doğu-Avrupa peyk devletlerinin gizli polis teşkilâtında iki milyon kişi, buna benzer ve rejimi korumak maksadiyle kurulmuş bulunan, diğer teşkilâtlarda da ahalinin en aşağı %2-sibulu nmaktadır. İyi techiz edilmiş olan bu birlikler, büyük bir askeri kuvvet teşkil ederler. Halkı dehşet içinde tutmak için, kendilerine verilen selahiyet hudutsuzdur. Bu muaazam polis kuvvetine bir de paralı, parasız hafiyeler sürüsü katılırsa, halkı korku ve heyecan içinde tutmak için, bu teşkilatın nasıl bir kuvvete sahip olduğu açıkça görülür.

Peyk devletlerde hak ve hukukun tam başka bir anlamı olduğu gözönünde tutulursa, bunların ne gibi neticeler meydana getirdiği kendiliginden anlaşılır. Buradaki ceza kanunlarının da insan haklarıyla hiçbir ilgisi yoktur. Bütün çalışanlar heran Sibiriyaya sürülme tehlikesini gözönünde tutarak çalışıyorlar. Bu insanların birisinde, devlet otoritesini azacık zayıflatabilecek ve ya rejime azacık dokunabilecek bir hareket görüldü veya bir söz duyuldu mu, derhal ona "inkılap düşmanı" damgası vurulur;

gördüğü işi, siyasi komiserin arzu ettiği şekilde yapmayan (hatta rahatsızlığından dolayı olsa dahi), bu gibilerin akibeti bellidir: mecburi (köle-işçi) kampını boylamıştır demektir.

On yıl hapis cezasına mahkûm edilmek için, işçilerin vagonları veya vapurları, tayin edilen müddet zarfında boşaltmayıp veya yüklemedikleri yetişir. Aynı ceza, taşıtların bozulmasına sebebiyet verdikleri takdirde de verilir.

Çalışma sırasında bir işçinin elindeki anahtar veya tornavida çalışmakta olduğu makinanın bir kısmına kaptırılır ve bu yüzden epey zarar husule gelirse, bu işçi rejime karşı hiyanetle itham edilir ve derhal kurşuna dizilir. Ölüm cezası, iktidarı komünist hükümetinin elinde bulunan, diğer bir devletin zararına sabotaj, sabotaja teşebbüs veya işçi sınıfına karşı bir hareket görüldüğü takdirde de verilir. Meselâ, yurdunu seven bir Romanyalı Rusyanın veya Arnavutlugun iktisadi yükselmesine karşı sabotajla itham edildiği takdirde-idamla cezalandırılır.

Başka bir peyk memleket için hazırlanmakta olan et konservesinde bir işçi herhangi bir yanlışlık yaptı mı, cezası idamdır. Çünkü diğer bir Sovyet memleketinin zararına çalışmıştır.

Polonyada: "İleride memlekete zarar getirmesi muhtemel olan, hareketler de cezalandırılır"- diye emir vardır. Yani, ileride hareketiyle memlekete zarar verebilmesi tahmin edilen insan-cezalandırılabilir. Dolayısıyla, gizli polis teşkilâtında, birisinin gelecekte memlekete zararlı olabileceği kanaati hasıl oldu mu, mevzu bahis şahıs derhal hapsedilebilir.

Bugün Romanyada birsinin 12 yıl hapse mahkûm edilebilmesi için: "devlet çalışma planının yeter derecede kuvvetli olmaması" kâfidir. Burasını da bilmelidirki, komünist rejiminin hakim olduğu her bir memlekette, bütün fabrikalar, bilumum iş yerleri, istihsal ve istihlâk yukarıda bahsedilen planla ilgilidir.

Komünist rejimi şahsi hayata da oldukça karıştır. Meselâ: Bulkaristanda, kızıl ahtapot kolunu buraya daha yeni attığı sıralarda, otomobili olan bir şahıs, otomobilni iyi halde bulundurmamak ve başka bir garağa naklettiği zaman derhal hükümet

dairelerine bildirmekle mükelleftir. Bundan başka, otomobilinde, müsaade almadan, hiçbir değişiklik veya tamirat yaptıramaz. Aksi takdirde hapis cezasını gözönünde tutmalıydı. Aynı ceza, atı veya eşiği bulunan Bulgar köylüleri için de vardır. Herkes, hayvan ve araba sayısını senede iki kere belli hükümet dairelerine bildirmekle beraber, gerektiği anda, koşulmuş hazır arabayı da, bütün masrafları sahibne ait olmak şartıyla, askeri makamların emrine vermekle de mükelleftir. Koşum hayvanı veya arabalardan birisi eksik çıkarsa, sahibine beş sene ağır ceza hapsi verilir.

Kızıl ahtapotun kolları arasına düşmüş memleketlerde seyahat yapmak ta pek güçtür. Meselâ: başka bir kasabada bulunan yakınakrabasını ziyaret etmek isteyen kimse, dış memleketlere seyahat yapıyormuş gibi, evvelâ polisten vize almalıdır. Kendinizi bir Macar addediniz ve 100 kilometre ötede bulunan akrabanız M.-i ziyarete gidiyorsunuz. İstasyona gelip bilet talep etmeden önce, çalıştığınız müessesese veya fabrikanın size vermiş olduğu vesikayı gişeye ibraz etmeniz icab eder. Bu vesikada: "Müessesemizde (fabrikamızda) çalışan N. falanca yerde ve şu adreste yaşayan, ağır hasta olan akrabası M.-i ziyarete gidiyor.

Hareket ettiniz ve M.-in bulunduğu kasaba istasyonuna geldiğiniz zaman, ilk yapacağınız iş, yine de bilet gişesine müracaat etmektir. Memur, vesikanızın üzerine geldiğiniz tarih ve saati damgalar. Altı saat zarfında da mahalli polis dairesine gidip, kendinizi kayıt ettirmelisiniz. Müesseseden aldığımız seyahat vesikası, hareketinizden altı gün evvel tanzim edilmelidir. Bunu nazara alarak, akrabanız da tam altı gün evvel ağır hasta olmalıdır, aksitakdirde seyahatınız suya düşer.

Kızıl ahtapotun elinde bulunan memleketlerde, komünist partisine mensub değilseniz, evinizdeki eşyanız, varınız-yoğunuz, küçük bir ihbar üzerine, elinizden alınır, kendiniz de hapishaneyi boylarsınız. İhbar olmasa dahi, eviniz veya eşyalarınız gizli polis tarafından begenildi mi, derhal alınır; yapacağınız herhangi bir itiraz, kızıl rejime karşı gelmek olarak addedildiğinden, kendiniz de hapishaneye gönderilirsiniz.

Elbe nehrinde, Çekoslavakya ile Batı-Almanya arasında kayıkçılık yapan birisi, kızıklar tarafında bir lokantada yemek yerken, müşterilerden birisi kendisine müracaatla: "Cidden de mi, gazetelerimizin yazdığı gibi, Batı-Almanyada hayat şartları pek fenadır?"- diye sorunca, kayıkçı, fazla düşünmeden: "Batı-Almanyada her şeyi, müsait fiatla bulmak mümkündür"- diye cevap verir. Fakat, daha yemeğin bitirmeden, kayıkçı tevkif edilir ve kendisine 6 ay hapis cezası verilir: "Hakikata hilâf heberler yaydığından dolayı".

(Devamı var)

Komünistlerin „ideoloji işleri“

Bakü'de çıkan „Kommunist“ gazetesi, 9 Ocak 1953 tarihli sayısında „Pravdanın“ 8 Ocak 1953 tarihli „İdeoloji işleri yeni vazifeler seviyesine kaldırmalı“ başlıklı baş makalesini Azeri-Türkçeye çevirerek başmakale olarak derc etmiş.

„Partinin 19uncu kurultayının tarihi kararları İ.V. Stalinin „Sovyetler İttifakında sosyalizmin iktisadi problemleri“ adlı dahiyane eseri, ve Stalin yoldaşın kurultaydaki nutku...“ ve buna benzer sovyet yaltaklıklarından sonra „Pravda“, sovyet mâhkümü insanlarda Kremlinin „ideoloji işlerine“ olan nefreti böyle açıklıyor: „Partinin 19 uncu Kurultayı parti teşkilatlarından ideoloji işlere lazımınca kıymet, verilmemesi gibi zararlı ahvalı-ruhiyeye tamamilen son koymağı, parti ve devletin bütün hisselerinde bu işi kuvvetlendirmeğı, marksizme yabancı olan ideolojinin her türlü tezahürlerini bıkmadan ifşa etmeyi talep etmiştir... Moskva komitesinin, toplantısında kayd edilmiştir ki, Moskva vilayet parti teşkilatının ideoloji işlerinde ciddi noksanlar vardır. Birçok parti teşkilatları ideoloji işlere lazımınca fikir verilmemesi ahvalı-ruhiyesini aradan kaldırmamışlar....

Parti komitelerinin toplantılarında kayd edildiğı gibi, parti

Sovyet, teserrüfat, hemkârlar, ve komsomol işçilerinin halâ hepsi özlerinin en birinci parti vazifesini: kendi idea-nazarı seviyesini azimle ve gittikçe daha çok yükseltmek, marksiz-leninizm nazariyesine iyelenmek vazifesini lazımınca derk etmir ve emeli surette yerine yetirmirler... Parti komitelerinin toplantılarında yaradıcılık teşkilatlarının, âli mekteplerin ve ilim ocaklarının işine, yazarların, incesenet ve ilim hadimlerinin idea-siyasi terbyesi vazifelerine çok fikir verilmiştir. Toplantılarda gösterilmiştir ki, zahmetkeşlerin komünistcesine terbiye edilmesinde, burjua-ideolojisinin „ve insanların şuurundaki kapitalizm kalıklarının kökünü kesmek uğrunda mübarezede edebiyat ve incesenetin rolünü artırmak lazımdır...

İdeoloji işe lazımınca kıymet verilmemesi ahval-ruhiyesini yerli parti teşkilatlarının hâlâ hepsi aradan kaldırmamıştır. Özbekistan komünist partisinin Merkezi komitesi ideoloji meselelerle zayıf meşğul olur. Cumhuriyette ideoloji işlere rehberlik sahesinde ciddi noksan ve sehvler olduğu geçen yılın yazında Özbekistan KPMK'nın toplantısında kayd edilmişti.

Toplantıda ideoloji fealiyeti kuvvetlendirmek hakta karar kabul olunmuştu. O zamandan hayli vakit geçmiş olsa da, cumhuriyette bu işe rehberlik sahesinde göze çarpacak değişiklik emele gelmemiştir. İdeoloji iş meseleleri MK bürosunda gec gec koyulur ve bir kaide olarak ciddi müzakere edilmir...

Gorki vilayet parti komitesi ideoloji işte olan büyük noksanlara hâlâ dözmektedir... Aydın değil mi ki, ideoloji işe olan böyle bir münasebete artık dözmek olmaz?"

„Pravda“ gazetesinin her bir başmakalesi Kremlinin növbeti emrinden başka birşey değil.

Komünist partisinin „ideoloji işi“ ise insanın şahsiyetini öldüren, insan fikriyatına tahakküm eden, insan vicdanını yakan, insanı Kremlinin kör bir aleti mesabesine indiren en dehşetli bir aractır. Parti kurultaylarının, parti başçıların „ideoloji işler“ üzerinde bu kadar ısrarla durması, yukarıda gösterilen sebeplerden ileri gelir. İnsanların, komünist „ideoloji işine“ bu kadar nefreti de gene aynı sebeplerden ileri gelir.

Hele bir şu terimlere bakınız: „parti-siyasi seviye“, „ide-siyasi seviye“

Eğer, Kremlin tarafından mütemadiyen tekrarlanan „Pravda“ da yazılan: o emirler, ithamlar, zorbalıklar olmasa, Allah

da biliyor ki ilmin bile yakınından geçmiyen, hayata aykırı olan Lenin ve Stalinin „dahiyane“ eserlerini kimse eline almaz. „Burjua ideoloji“ sine ve insanların şuurundaki „kapitalist kalıklarına“ gelince, bunlar, sovyet istibdadından kurtarmak, komünist „ideoloji işlerinin“ torundan çıkmak, hür yaşamak, hür çalışmak, şahsi teşebbüste serbest olmak, bir sözle Krem-linesirliğinden kurtarmak ideoloji ve şuurundan başka bir şey değiller. Bu insanî arzuların ne burjua, ne de kapitalizmle bir münasebeti yoktur.

Stalinin kendisi 1936 ncı senede, gururla dedi ki: Sovyetlerde burjua, kapitalist ve başka „gayrı proleter“ ünsürler imha edilmiş. Buna binaen, bugün „burjua ideolojisinden“, „kapitalist kalıklarından“ bahs etmek gülünç ve yersizdir.

Bugün, sovyetlerde yaşayan insanlar ise bütün şuurlu ömürlerini Kremlin tazyiki, komünist „terbiyesi“ altında geçirmişler. Buna rağmen, „Pravdanın“ itirafına göre partinin „ideoloji işine“ gönüllü olarak yaklaşmıyorlar insanî arzularından uzaklaşmıyorlar, renksiz sürü hayatına alışmıyorlar.

Edebiyat ve incesenet ise „kök kesmek“ le vazifelendirilmişler. Edebiyatın kök kesmekle ne işi var? İncesenettin bu „işle“ ne münasebeti olabilir?

Hangi memlekette, edebiyat, incesenet, ilim „kökten kesme“ işleri ile vazifelendirirler? Yalnız savaşla, hem de Hür Dünya ile birlikte yürütülen savaşla Vatandaşlarımızı Kremlin pencesinden kurtarıp hürriyet ve bağımsızlığa kavuştura bileriz.

Şamil Atabek.

Şemahu mahkemesi veyahut bir hainin mükâfatı

(Baş tarafı geçen sahifelerimizdedir.)

Prokurorla ümde müttehim arasında böyle bir sorğu cevap ceryan ediyor:

P—Ermeni ve Gürcü burjua-milletçilerle blok yaptıkda ne meksed güdüdünüz ?

M—Biz blok yapmadık, biz yalnız biri birmizle irtibatta idik, biri birimize yardım etmeği vaad etmiştik.

P—Kim kime bu yardımı vaad etmişti? Ve ne yardım?

M—Ruhulla Ahundov söylüyordu ki, ermeni milletçiler müselleh adamlar verebilirler. İsa Dovlatov vaad etmişti ki, Azerbaycanın özünde ermeniler de müteşekkil mühüm bir yardım verebilir.

Burada bir şey ihtar edelim: eski rejim devrinde ermeni ve azerilerle mevcut olan sui tefehhümi yad edersek (tabii şu antagonizm Rus hükümeti tarafından sün'i bir surette yaratılırdı), önümüzde göze çarpan şu ühüvvet âlameti bolşevizm idaresinin lehine bir subut olamaz; bilakis, demek olar ki, umumi düşman her iki antagonistleri birleştiriyor. Umumi felâket karşısında mütthid bir cephe kurlması tabiidir.

Lakin Prokuror, suvalına başka br siyasi renk veriyor:

P—Kentçilerin inşaat mentikatında işkenceye uğramalarından haberiniz var mıydı?

M—Evet ben oralara hergün gederdim. Böylelikle, Azerbaycan halkının mezalim altında ezilmesini yalnız Hamit Sultanovlar ve ona benzer diğer mehelli komunistlerden görmediler, halbuki Moskov ve Stalinler hemen halkın hamileri imiş.

Müttehimlerden Hüseyinov, Prokurorun suvallarını beklemeden, “yüreğini boşaltır“ ve kendisini min bir cürümlerle itham ediyor. Böylesine değilse de, onu bolşevik müherriri ikrar edi-

yor: "çocukluğumdan ben milletçilik zeheriyle zehetlenmişdim. Bir çok adamların telef olmasına bais olmuşam. Ben millîetçi (!) Hümmet partisinde idim ve Nerimançılık, Hanbudağçılıkların en feal terefdarlarından idim. Ali Haydar Karayev, Ağaverdiyev v.s. yle birlikde bolşevik partisiyle muharibe edirdim.

Bu azdır! Ben Azeri halkı ile savaşırdım..."
Şunuda ihtar edelim ki "Hümmet" partisi "milletçi" bir parti değil belkede hemin parti birinci komunistperver üsürlerden ibaret idi.

Hemin parti birinci komunist başçılarının perverdeğahi idi. Vakti ile hemen parti'ye Stalinin kendisinin şahsen patronajlığını kemal iftiharla anlatıyorlardı. Şimdi ise "Hümmet"çiler hepsi şüpheli veyahud günahkâr üsürlerden ibaretmişler...

İsimleri zikr olunan adamlara geldikte, Ali Haydar Karayev, komunist mücahidlerinden ve sabik Azerbaycan parlamentosu azalarından Azerbaycan sukutunda ve Gence üsyanında en menhus bir rol oynamışdı. Bolşevik ricali arasında Karayev en böyük mevkileri işgal ederek, bir an hatta "herbi komisar" bile olmuşdu. Sonralarda, bin bir Bolşevik başçıları gibi, Stalinin nezerinden düşüktükten sonra, mahkemesiz çekis kurşununa hedef oldu.

Hanbudağova geldikte, şu zat gencilerden olup da Rus bolşeviklerin müstemlekeci ve emperyalist olduklarını duyduktan sonra, Moskov aleyhine açıkca çıkışda bulunurdu. Ve ruslaşdırma siyasetini tenkid etti. Bilhasse Azerbaycan müesseselerinin "türkleştirme programını heç bir vakit tetbik edebilmiyeceğini açıkca söyledi ve yazdı.

Hamam cesareten dolayı şu adam bin bir cürümle müttetim edilerek hepsde istirdad edildi ve nihayet belki de çekistler tarafından telef olundu. Onunda ismi "uklonizm" ve "burjuamilletçilik" sembolü gibi telekki edilir.

Ağaverdiyeye gelince, bu adam bir vakit komisarlar "başkanı" mensebine geçmişdi. Lakin bolşevizm faaliyetine bir o kadarda "şöhret" gazanmamışdı. Mamafi, bu da başkaları gibi mehv olundu, netekim onun „varisi“ Rahmanov. Bu ahırincının adı Prokururun ağzında bir çok defe hiccelenir. Bir defe hatı müttetime böyle bir "gubernat" suval veriyor:

—kaç defe siz Rahmanofla görüşdünüz?

—Öteki söylüyor:

— Bir çok defe — O, bene maddi yardım ederdi. Beni İbrahimofla barışdıran Rahmanof olmuşdu. Bundan ilave, ben Akopovfla görüşürdüm (buda bir ermeni ve tabii ... "halk düşmanı" !) Ben bilirdim ki, o parti ve Azeri halkı ile mübarize aparırdı.

Bir defe daha anladım ki, Rahmanofun bir hükümet başkanı sifetile her bir me'mur veya parti azası ile görüşmesi hari-kulade bir şey telekki edilemez. Lakin bolşevik mantığında insanlar gelecekte Kremlin lütfü nazarından düşecek adamlarla "ehtiyatlı" dolanmalıdırlar, yoksa... Diğer müttetim İbrahimof'da Rahmanovu "ittiham" ederek deyir:

— Beni Hamid Sultanofla rabitede bulunduran Rahmanov idi. Şu "sensasional" "itirafı" tesvir eden bolşevik müherriri şu cümleyi ilave edir: „Boylecesine bu murdar Mirzabey, bu Azeri halkının düşmanının oynadığı rol bu mahkemede dahada artı-cak derecede yüze çıkar!"

"İtiraf" ve kendi kendisini ittiham etmek maharetinde başçaları ile "sosyalist müsabikesinde" (sosyalist yarışı) bulunan İbrahimov Böyle bir "manidar" kelime de söylüyor:

— Bacarığımıza göre yaptığım cürümler azdır...

Mamafi bu da "müselleh üsyan" fakarasını tekziib ediyor.

Prokurur, Hamid Sultanofdan souryor:

— Bu hususda ne deyirsiniz ?

Müttetimse, prokururun iddaasını desteklemeğe çalışarak, böyle bir ifadeyi lisan ediyor:

Bilmem ne için İbrahimov kendi günahlarını danmak istiyor? Ben ona Ruhulla Ahundofla Gombay Vezirof (sabik herbi komisarı) Şemahı üsyançılarına silah vereceklerini vaad etmiş-din mi ?.. (devamı var)

C. Haribeyli

Kremlinin beşinci kolları

böhran içinde

İkinci Dünya müharibesinin sonunda Batı Avrupa'da en müteşekkil, intizamlı ve feal sayılan Fransa, Komünist partisinin âzalarının sayı 1945 ve1953-üncü yıl arasında çok azal-

mıştır. Bir milyondan fazla âzası olan Fransa komünist partisinin bugün, 450 bin âzası vardır

Bu sekiz yılda, 550 bin Fransız, partiyanın sıralarını terk etmiştir. Fransa komünist partisi tarafından idare olunan, "Fransa emek umumi federasyonu" adlanan hemkârlar ittifakının âzâlarının sayısı 1948-ci yılın Ocakına nisbeten, 6 milyon 400 binden, 3 milyon 615, 440-a yenmiştir ve gittikçe azalmaktadır. Bunun hesabına Antikomünist hemkârlar ittifakları âzâlarının sayısı günü-günden arttır.

Fransa komünist partisinin ve idare ettiği hemkârlar ittifakının âzâlarının azalması neticesinde komünist gazetelerinin'de sayı gayet düşmüştür. Komünist akşam gazetesi "Sesuar"-ın intişarı kesilmiştir. Fransanın kurtuluşundan sonra altı milyon tirajı olan, Fransa komünist partisinin baş organı, "Humanite"--nin bugünkü tirajı 175 bini aşmıyor. Harb sonrası ilk yıllarda komünist, gündelik gazetelerinin sayısı otuzuydu. Şimdi ise yalnız on altıdır. Bunun sebeplerinden biri, korrespondentlerin görüşüne göre, 1950 inci yılın Noyabrında teyyare ile Moskva'ya mualice için, götürülen Torezin, bugüne kadar geri dönmemesidir.

Halbuki geçen yıl Fransa komünistleri Torezin, yakınlarda Moskvadan geri döneceğini söylüyorlardı. Geçen son bahar, dan, onun geri dönmesi hakta artık, bütün söhbetler kesilmiş. Fransa antikomünistleri Parisin her yerlerinde divarlara plakatlar yapıştırıp istehza ile şu sözleri yazmışlar: "Torezi azad ediniz! "Torezi bize iade ediniz".

Torez meselesi yalnız Fransa komünistleri için değil, bütün dünya komünizmi için titiz bir mesele olmuş.

Şimdi ise dağılmakta olan partiyi kurtarmak için, Moskva Torezi tecili surette Fransaya gönderiyor. Andre Marti ile, Şarl Tiyon'un Fransa komünist partisinden haric edilmesi, ikinci bir rezalet olmuş.

Andre Marti partinin en eski âzası ve rehberlerinden biriydi. Ona, 1919 uncu yılda Kara Denizde, Fransız denizcileri arasında kaldırdığı üsyana göre bir kahraman gibi bakılır ve destanlar yazılırdı. Partiden haric olduktan sonra, Marti defelerce, Kominform, ve Kreml siyaseti aleyhine çıkışlarda bulunmuş. Üçüncü skandal, Stalin'in ölümünden sonra, Fransa Ko-

münist partisinin âzası olmıyan, ama komünizme hizmet eden, Fransanın, meşhur ressamı Pikasso etrafında olmuştur.

Bu Ressam ölmüş diktatorun portresini çizmiş ve bu portrenide, komünist partisinin haftalık journalı "Lettr-Fransez" neşretmiş. Bu resimde Stalin, bıyıklı sade bir genc olarak gösterilmiş Sovyetlerin Paris sefiri Pavlovun, protestosu üzerine Res-sama, töhmet olunmuş. Bu töhmete, Pikasso, istihzalı bir cevap verdi.

Fransa komünist partisinin 550 bin âzâ kaybetmesinin başlıca sebeplerinden biri'de budur ki: Fransa komünist partisi Moskvanın gösterişlerine gör, Fransa'nın milli intireslerine taban tabana zitt, keskin bir siyaset yürütüyordu. Komünistler tarafından tertiplenen grevler, sabotaj aksyonları, muvafakiyetle neticelenmedi. Ama Fransızlara, gösterdi ki: komünist başlıcaları bilerek, Fransa tasarrufatının bozulmasına ve millî emniyetin çökmesine çalışırlar. Fransa komünist partisinin âzâlarının azalmasının mühim sebeplerinden biri'de budur ki: Fransızların ekseriyeti Kreml hükümetine karşı münasibetlerini değiştirmişler. Muharibeden sonra Batıda çokları öyle düşünüyorlardı ki, Sovyet halklarının isteği ve maksadı komünizminin aynıdır. Bu büyük bir yanlışlık idi.

Hür insanların bu hatalı düşünceleri, komünist partilerinin artmasına yardım etti. Fransa'da ve başka hür memleketlerde komünist propagandası tesiri altında, Sovyet halklarının intesleri, isteklerini, Kreml ağalarının ki ile bir-birine karıştıran insanlar, bugün ise Kremlini Sovyet ittifakı halkların bir düşmanı addediyorlar.

Batı Avrupanın en büyük komünist partilerinden biri de İtalya komünist partisidir. Bu parti'de, böhran içinde hırpalanmaktadır. Partinin büyük siyasî simaları ve ileri gelenleri komünist partisini biri-birinin arkasınca terk etmektedirler. Meşhur Kutup keşfiyatçısı general Nobile, komünist partisinden çıkarak "Katolik işi" adlı teşkilata dahil olmuş. Sülh partizanları adlı gençler teşkilatının reisi Lando Dell Amiko, Çekoslavakiya'da üzücü komünist rejimi hayatını görüp geri dönen, Alvaro Kapelli, Baykevalle komünist partisinden ayrılmışlar. Bunların komünizm vehşetini ifşa etmek niyetile çağırıldığı iclaslara yüzlerce adamlar toplanır.

Bunların yazıları merakla okunur. Hâttâ, 1944-üncü yıla kadar İtalya komünist partisinin genel kâtibi olan ve son vaktlara kadar Kominform'da görkemli rol oynayan Reale'ye, ihtimad etmeyen parti rehberliği, onu bütün siyasî faaliyetten uzaklaştırmış. Komünist partilerinde hüküm süren bugünkü böhranı, hiç bir kuvve ve çare ile durdurmak olmayacak.

Bu böhran gittikçe genişleyecek. Çünkü hür memleketlerde mevcut komünist partilerinin, Kremlin beşinci kollarından başka bir şey olmadığını milyonlarca insanlar idrâk etmişler. Komünist partisinin âzâları'da anlıyorlar ki komünizm işçi sınıfının siyasî hareketi değil, komünizm, hür memleketlerde milli bünyesini sarsıtmak, hür insanların hayatını bozmak, hür memleketleri biri-biri aleyhine herbe sokmakla, kolayca Kremlin pencesi altına sermek için, Sovyet emperyalizminin elinde şeytani bir alettir.

Sevye emperyalizminin tecavuzkâr siyasetini önleyir Sovyet emperyalizmine son vermek için Hür Dünya memleketleri gittikçe daha sıkı birleşirler. Muazzam Şimal Atlantik paktı, Paris ve Bonn mukavileleri, Türkiye, Yunanistan ve Yugoslaviya arasındaki bağlaşma Sovyetlerin yırtıcı niyetlerini baltalamış.

Sovyetlerin Kore'de Hindicinde alevlendirdiği muharibeler insanların komünizme karşı nefretini daha'da fazlaştırdı. Kremlinin beşinci kolları bührandan kurtaramıyacaklar.

Kulam Azeri

Vatandan haberler

Elimize geçen Sovyet gazetelerinden ara sıra „Vatandan haberler“ başlığı altında iktibaslar vereceğiz.

Sovyetlerin kullandığı o kaba, zorbalık dilini bozmıyalım diye iktibasları aynen derc edeceğiz.

O öldürücü renksiz, sovyet-sürü hayatını, okuyucularımız bizzat sovyet gazeteleri sütunlarından öğrenebilirler.

ZEHMETKEŞLERİN TELEBİNİ ÖDEMİYEN HEKİM MENTEGESİ

(13 Ocak 1953-nci ilde çıkmış Nr. 10 (9117) „Kommunist“ gazetesinden aynen)

Kutkaşın rayonun Hacallı kend hekim mentegesi yaxşı işlemir. Mentege zehmetkeşlerin telebini ödemir. Burada xestelere yaxşı yardım gösterilmir. Mentegenin yanında 10 çarpayılıq xestehana vardır. Xestehanada temizliye fikir verilmir. Xestelerin yatacağı, deşmalları vaxtında deyişdirilmir.

Xestehananın doğum evinde de sehiyye gaydalarına digget ettirilmir. Xestelere tibb xidmeti pis gurulmuştur. Bina soyug saklanılır.

Mentegede xesteler düzgün müalice olunmur. Mentegenin müdiri hekim Şıxızade yoldaş çok vakt xestelerin veziiyetini etraflı öğrenmir, dermanların düzgün te'yin olunmasına mesuliyetle yanaşmır. Mama A. Bayramova, tibb bacıları Ş. Alahverdiyeva ve G.Zakirova xestelere lazımı tibbi-xidmet göstermirler.

Mentegede dörd kend Sovetliyiye xidmet etmelidir. Ancak tibb işçileri uzak kendlere getmir, zehmetkeşlere sehiyye xid-

meti göstermirlər. Mentegenin neğliyyat vesaiti yoxdur. Uzak kendlere te'cili yardım pis teşkil edilmişdir.

Kutkaşın rayon sehiyye şö'besi Hacallı kend hekim mente-ğesinde olan bele bir veziyyetle maraklanmır.

Sedi Gurbanov

Kutkaşın rayonundakı Eli Bayramov adına
kolxozun üzvi.

METBUAT İŞÇİLERİNİN UMUMBAKİ YIĞINCAĞI

(15 Ocak 1953 tarihli, N-12 (9119) "Kommunist" gazetesinden aynen)

Yığıncağda gazetlerin, jurnalların, neşriyatların, radio verilişi komitesinin, poligrafiye müesisselerinin işçileri, divar gazetlerinin redaksiya heyeti üzvüleri, partiya, sovet, komsomol ve hemkârlar ittifağı işçileri iştirak edirdiler. Yığıncağı Bakı şehir partiya komitesinin kâtibi Smelov yoldaş açdı

Bir neçe nefer metbuat baresinde çıxışlar ettikden sonra esas meseleye keçildi. Meruzede söylenir: — Respublika metbuatı partiyanın 19-ncu kurultayının tarixi kerarlarının izah edilmesi ve heyate keçirilmesi işinde hele özüne lâyik yer tutmamıştır. Respublika, şehir ve rayon gazetlerinin işinde ciddi noksanlar vardır. Bu gazetler respublikanın xalk teserrüfatının müxtelif saheleri için beşinci beş illik plan hakkında partiyanın 19-cu kurultayı direktivlerinden ireli gelen kongret vezifeleri izan etmekle tebliğatçı ve teşvikatçılara yardım göstere bilen materiallar az derc edirlər. Senaye ve kend teserrufatı zehmetkeşlerinin sosializm yarışısı hele de kifayet derecede ışıklandırılmır, istehsalat kabakçılarının ve yeniliklerinin iş tecrübesi geniş surətdə yayılmır.

Gezetler, ideoloji işi kuvvetlendirmeyin vacib olması hakkında partiya -nın 19-cu kurultayının gösterişlerinden lazımı neticeler çıxartmamışlar, "Kommunist" ve "Bakinskiy raboçi" gazetleri respublikanın partiya teşkilatlarının partiya siyasi işini oldukça ğeyri kenaetbexş ışıklandırır, partiya maarifinin, kadrları, Marksizm, Leninizm tehsilinin teşkilindeki noksanları tenkid eden materyalları gec-gec derc edir, tebliğatçıların

mekalelerini az verir, onların müsbet tecrübesini kifayet derecede ışıklandırılmır; edebiyat, incesenet ve elm meseleleri pis ışıklandırılır, gazetlerde yerli müelliflerin nezəri ve tebliğat mekaleleri gec-gec derc edilir.

"Vişka" gazetesi hele de Bakı partiya teşkilatının mübariz orğanı olmamıştır, neft uğrunda mübarizədə neftçilere pis kömek edir. partiya hayatının ışıklandırılmasına az fikir verir, gezetin sehifelerinde medeni kuruculuk ve şeherin abadlaşdırılması meseleleri lazımnca eks etdirilmir.

"Azerbaycan gencleri" ve "Molodyoji Azerbaycana" gazetlerinde derc edilen materyalların çoxunun ideya-siyasi seviyesi aşağı olur.

"Edebiyat gazetesi" öz sehifelerinde çox zaman xaltura oçerkerler ve şeirler derc edir. Bu gazetde edebiyatşunashlık meseleleri pis ve sönük ışıklandırılır. Gezet ince senet meseleleri ile ketiyen meşğul olmır. Respublika gazetleri adamların şuurunda burjua ideologiyasi kalıklarına karşı, kenimetçilere, xalk malını oğurlayanlara, mensebperestlere, zehmetkeşlerin menafei ile hesablaşmayan lovğa bürokratlara karşı mübarizədə çox tesirli vasitelerden biri olan mübariz satira'ya lazımnca ehemiyet vermirlər, feleton ve karikatürler az derc olur.

"Tebliğatçı" "Azerbaycan" ve "Azerbaycan mektebi" jurnallarının işinde ciddi noksanlar vardır.

Lakin respublikanın neşriyatlarının işinde de noksan çoxdur. Onların heç biri 1952-ci ilde tematik planı yerine yetirmemişdir. Neşriyyatlar buraxdıqları kitabların yüksek ideya mezmunu uğrunda lazımnca mübarize aparmırlar.

Kitab ve plakatların tertibine yaxşı fikir verilmir. Bir çox kitablarda şekillerin kefiyyeti kenaetbexş olmır. Radio melumat komitesinin işinde de büyük noksanlar vardır. "Soyuzpeçat" orğanları pis işleyir. Kommunist metbuatımız, gazet ve jurnallarımız öz döyüş bacarığını, partiyanın 19-cu kurultayı kerarlarının heyate keçirilmesi uğrunda mübarizədə öz kabakçıl ve teşkil edici rolunu gündən güne artırmalıdırlar.

Gezet ve jurnallar Marksizm Leninizm nezəriyyesi meselelerini daha geniş ve daha derin ışıklandırmalıdırlar.

Metbuatımız kadrların, bütün zehmetkeşlerin ideya siyasi terbiyesinde partiya teşkilatlarına feal kömek etmelidir, insanla-

rın şuurunda keçmişin kahlıklarına ve burjua ideologiyasının bütün ve her cür tezahürüne karşı mübarize aparmalıdır.

Meruze etrafında müzakirelerde "Kommunist" gazetinin redaktoru Vezirov, Azernesrin direktoru Rızakuliyev ve "Vışka" gazeti redaktörünün vezifesini ifa eden Grekin yoldaşlar çıxış etdiler. Kurultaydan sonra respublika metbuatının gördüyü iş metbuat karşısında koyulan teleb- lere hele cavab vermir.

Çıxış eden yoldaşlar gazet ve jurnalların işindeki ciddi noksanları gösterdiler ve keyd etdiler, ki gazet ve jurnallar I. V. Stalin yoldaşın "SSSR-de sosyalizmin iktisadi problemleri" klassik eserini ve partiyanın 19-cu kurultayının materiyallarının hele zeif tebliğ edir, Sov.-I. K. P. nizamnamesinin müddealarını lazıminca izâh etmir, ideoloji iş meselelerini kifayet keder işik- landirmır, tebliğatçıların müsbet iş tecrübesini umumileşdirib yaymakda, özünütenkidi genişlendirmekte partiya teşkilatla- rına lazıminca kömek etmirlər.

Azerneft ve Azerdenizneft birliklerinin rehberleri "Kommunist" gazetinin derc etdiyi mektublara uzun müddet cavab ver- mir prokurorluk orğanları „Kirpi“ jurnalında derc olunmuş ve deleduzları, oğruları, cemiyete zerer vuran başka ünsürleri ifşa eden bir sıra materyallar hakkında tedbir görmemişler. Yığm cakda gösterildi ki, neşriyatların öz tematik planlarını yerine yetirmemelerinin esas sebebi bu planların kabakcadan yaxşı hazırlanmamasından ve müelliflerle lazımı iş görölme- mesinden ibaretdir.

Neşriyat rehberlerinin, neşriyat şöbe müdirlerinin, redaktor ve tercümeçilerin işe ciddi, mesuliyetle yanaşmamaları netice- sinde bir sıra ders kitabları da, habele başka kitablarda böyük sehv- lere, tehrif ve noksanlara yol verilmişdir.

"26-Bakı Komisarı" adına metbee ve "Kırmızı şerk metbeesi" çox zaman yaxşı çap edilmeyen ve seligesiz cildlenen kitablar buraxırlar. Mekteblerde işin müntezem kaydada getmesi uğ- runda lazımı mübarize aparılmır, yeni texnikadan ve istehsa- lat kabakcılarının tecrübesinden zeif istifade edilir. Metbee işçilerinin hazırlanması ve ixtisaslarının artırılması işi pis teş- kil edilmişdir.

İşte Sovyet matbuatının vazifesi yukarıda iktibas ettiğimiz ya-

zıdan açıka görünür. Matbuat kommunist partisinin elinde bir silahdır. Bu silahın körlenmesinden çok korkulur.

Bu silah körlenmesin diye matbuat işçilerini Merkezi Komite toplantılara çağırıyor. Bu toplantılarda onları, azarlayıp, kor- kudup "silah başına" komandasını veriyorlar.

Matbuat işçilerinin durumu pek nazıktır. Eğer bir söz bir keli- me bile, hayatın herhangi bir sahasına ait makalede, Kremlinin istediği gibi olmazsa, jurnaliste derhal halk düşmanı damğası tåkılır ve zavallı ya anı veya tedrici ölüme mahkûm edilir. Mat- buatta kimse uzun zaman tutunamaz. Bunun yüzünden sovyet matbuatında tecrübeli jurnalistler pek azdır.

Sovyetlerde matbuat işçilerinin hayatını akar hayat diye ad- lahdırıyorlar. Kendi sahalarında yükselmeden, bile sel gibi akıp Sibiryada "rahatlık" bulurlar.

E. Sultanzade

Acık Mektub

"Kafkasya" mecmuasının on altıncı nushasında merhum Ali Merdan bey Topçubaşı'nın on sekkizinci yıldönümü münasibe- tile Bay M. E. Resulzade imzasile bir yazı çıkmıştır. Bu yazıyı okuduktan sonra çok fikirlere daldık.

Merhumun cenazasında söylenen emprovizasyon nutku bu- gün yeniden çıkarıp neşr etmesinin ne lüzumu var? Bay Resul- zade on sekkiz seneden sonra başka bir şey bulamamış mı ?

Ali Merdan Beyin ister ismi, ister onun elli senelik millet ve vatan yolunda faaliyeti Azerbaycan tarihinin sahifelerinden hic bir vakit silinemez. Ondan evvel yetişen milletimizin hadim- leri ve yahut onun yaşında olan, ve bugün bu dünyadan giden adamların isimleri bir grupun yahut bir şahsın kendi propagan- dası için kullanması Azeriler arasında iyi bir tesir bırakmaz.

Bugün bizim eski, merhum hadimlerimizin, bize yol göster- miş adamların isimlerini vetenperver ve milletperver bir Azeri hürmetle hatırlar.

O nesil yetişmeseydi, bizler de yetişmezdik. Rus istibdadı altında bize kim olduğumuzu bildirenlerin ismi, politika propa- gandası yolunda kullanılamaz. Ayıptır!

Bay Rezulzade on sekkizinci yıldönümü münasibetile başka bir makale yazma bilirdi. Görünüyor ki bir makale yazmağını kendisinin propagandasına uygun görmemiş.

Bugüne kadar "Musavat" fırkasının bütün propagandasının hakkında hiçbir yazı basılmamış, halbuki "Musavat" kendisine mensup olmıyan adamların isimlerini dayıma fırka âzaları söylüyerek yazmışlardır.

Vatanın bugünkü halı, bugünkü vaziyeti bizlerden başka propaganda taleb ediyor. Azerbaycanın her münevverini "musavatçı" yapmak işlerimize yardım etmez ! Çünkü Azerbaycan istiklaliyetinin yolunu gösterenler arasında "Musavat" diyen insanlar az olmuşlar. Bilakis „Musavat“ fırkasının umumi reyile Vatan düşmana teslim olunmuştur. Sonra da mühacirette partiçilik başlamış ve Ali Merdan bey istediği birliği bozmuştur, ve şahsen ona karşı olmıyan intirikalar yapmıştır.

Yegane teşkilatımızı dağıttıktan sonra, bugüne kadar Azerileri bir yere toplıyamamış, partiçilik yapmış ve mühacireti parçalamış. Ali Merdan bey bu dünyaya gözlerini yumduğu zaman en ağır hiss ettiği de Azerilerin milliyet ve istiklaliyet yolunda ayrı ayrı gruplara bölünmesi olmuştur. Ve bunu da yapan "Musavat" fırkasına mensup olan adamların bir grupu olmuştur.

Tarihimizin bu kara sahifelerini açmıyalım. Yeri değil zamanı gelmemiş.

Rıza
Paris

AZIZ OKUYUCULARIMIZ!
YENİ ADRESİMİZ ŞUDUR:
EDITOR „AZERBAYCAN“
München 5, Rumfordstr. Nr. 34/3.
Telefon 290 660.

İÇİNDEKİLER :

Dr. A. Alpaut Milliyetçilik	1
M. Musazade Üzeyir Hacıbeyli	3
Beşir Alizade Amerikanın yardımı sovyetleri kaçınılmaz ölümden kurtardı	10
Dr. A. Alpaut Kızıl Ahtapot (III)	13
Şamil Atabek Komünistlerin „ideoloji işleri“	18
C. Hacıbeyli Şemahı mahkemesi veyahut bir hainin mükâfatı	21
Kulam Azeri Kremlinin beşinci kolları böhran içinde	23
Enver Sultanzade Vatandan haberler	27
Rıza Paris Açık Mektub	31